УДК 005.591.6-027:664.8/9

Іванченков В.С.
аспірант
E-mail: l.ivanchenkova@mail.ru
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

ЕФЕКТ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Запропоновано методичний підхід до оцінки ефекту від впровадження інноваційних технологій, який передбачає врахування інтересів всіх суб'єктів інноваційного процесу. Запропоновано матрицю формування інноваційної стратегії залежно від інноваційних можливостей підприємства в консервній промисловості. Виділено напрямки інноваційного розвитку підприємств консервної промисловості. Запропонована класифікація якісних ефектів від інноваційних перетворень за видами та класифікаційними ознаками. Визначено методичний підхід до оцінки ефекту від впровадження інноваційних перетворень з використанням рейтингової оцінки для підприємств консервної промисловості.

Ключові слова: інновація, інноваційні перетворення, інноваційна діяльність, ефективність інноваційної діяльності, інноваційна стратегія, ефект від інноваційних технологій.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Економічна ефективність передбачає отримання економічної вигоди в різних сферах діяльності (економічній, фінансовій, соціальній, суспільній), яка буде отримана від впровадження інноваційної політики. Показники ефективності інноваційних перетворень можуть відображати:

– співвідношення витрат і отриманих результатів від реалізації інноваційного продукту (фінансовий ефект);

– ефективність інноваційних проектів з точки зору інтересів усього національного господарства, а також регіонів, галузей виробництва, організацій, що беруть участь у проекті (суспільний ефект);

– соціальний ефект (насичення ринку продуктами першої необхідності невисокого рівня рентабельності);

– зростання конкурентоспроможності підприємства, освоєння нових ринків збуту продукції (економічний ефект).

При відборі інноваційних проектів і розрахунках показників ефективності на рівні підприємства беруться до уваги такі результати проекту [1]:

– кінцеві виробничі результати (виручка від реалізації нових товарів та інтелектуальної власності – ліцензій, ноу-хау, програм для ЕОМ тощо);

– соціальні й екологічні результати, розраховані виходячи із спільних дій учасників проекту в регіонах;

– прямі фінансові результати;

– кредитні позики, інвестиції інших держав, банків, фірм і т. ін.;

– побічні фінансові результати, що їх обумовлюють при здійсненні проекту: зміни доходів сторонніх організацій і громадян, ринкової вартості земельних ділянок, будівельних споруд, утрати природних ресурсів й інші надзвичайні ситуації.

Оскільки харчова промисловість має цілий ряд особливостей, пов'язаних із природою сировинних ресурсів (сезонність, підвищені вимоги до якості, короткий термін зберігання тощо), виникає необхідність більш детального вивчення проблем ефективності інноваційних перетворень для підприємств цієї галузі виробництва.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Вагомий внесок у вивчення проблематики оцінки ефективності інноваційної діяльності зробили провідні вчені: С. Глухова, П. Друкер, В. Коюда, Н. Краснокутська, Л. Лисенко, А. Новак, С. Покропивний, Ю. Сотнікова, М. Стоянова, М. Чорна, Й. Шумпетер тощо.

В економічній літературі широко представлено систему показників для оцінки економічної ефективності інновацій (інноваційних проектів), яка використовується у вітчизняній практиці [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Але, на наш погляд, запропоновані підходи до оцінки ефективності інновацій не враховують потреби забезпечення балансу інтересів різних сторін інноваційних перетворень, що викликає необхідність розглянути проблему оцінки ефекту інновацій для консервної харчової галузі ще раз.

Формування цілей дослідження. Завданням даного дослідження є визначення напрямів оцінки ефекту від залучення інноваційних технологій для підприємств консервної галузі виробництва.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Ефективність впровадження інноваційних технологій, на наш погляд, для будь-якого виробництва, у т.ч. в харчовій галузі, представляє собою такий рівень розвитку діяльності підприємства, за яким забезпечується баланс інтересів безпосередньо консервного заводу, постачальників сировини, держави та суспільства в цілому.

Методичний підхід до оцінки ефекту від впровадження інноваційних технологій, на наш погляд, повинен передбачати врахування інтересів різних сторін інноваційного процесу (рис.1), а саме:

1. Інтереси консервного заводу:

– зростання рівня конкурентоспроможності підприємства;

– зниження собівартості готової продукції та зростання її рентабельності;

– зростання коефіцієнту корисності процесу постачання;

– зменшення витрат на зберігання;

– розширення ринку збуту продукції;

– подовження виробничого циклу та ліквідація сезонності;

– зростання інноваційного потенціалу;

– зростання інвестиційної привабливості.

2. Інтереси постачальників сировини, в т.ч. сільгоспсировини:

– зростання попиту на якісну сировину;

– зростання обсягів вирощування;

– зростання рентабельності сільгосппродукції;

– зростання інвестиційної привабливості.

3. Інтереси держави:

– зростання надходжень до бюджету у вигляді податків;

– розвиток збутової інфраструктури;

– задоволення регіональних продовольчих потреб;

– зниження потреби в дотаціях сільськогосподарському виробництву.

4. Інтереси суспільства:

– зростання насиченості ринку якісною вітчизняною екологічно-чистою і корисною продукцією;

– зростання зайнятості в консервному виробництві, в аграрному виробництві та в інфраструктурних сферах;

– відповідне зростання виплат заробітної плати і соціального забезпечення населення.

Методичний підхід до оцінки ефекту від впровадження інноваційних технологій необхідно затвердити при формуванні інноваційної стратегії підприємства, яка, в свою чергу, формується під впливом інноваційних можливостей: технічна, ресурсна та фінансова можливості, кадрове забезпечення, наукове супроводження, державна підтримка.

Вважаємо, має місце і зворотній зв'язок: впровадження інноваційних перетворень впливає на кожну із вищевказаних складових, що дає відповідний ефект.

Пропонуємо матрицю формування інноваційної стратегії залежно від інноваційних можливостей підприємства в консервній галузі виробництва (рис. 2).

Напрям можливого ефекту від реалізації кожної із вказаних можливостей являє собою:

1. Наявність інноваційної стратегії (бажання переробного підприємства).

2. Курс на модернізацію та технічне переоснащення (технічна можливість).

3. Злагоджену роботу із виробниками сировини (сировинна можливість).

4. Наявність самовідданого, професійного, небайдужого творчого колективу (креативної групи) (кадрове

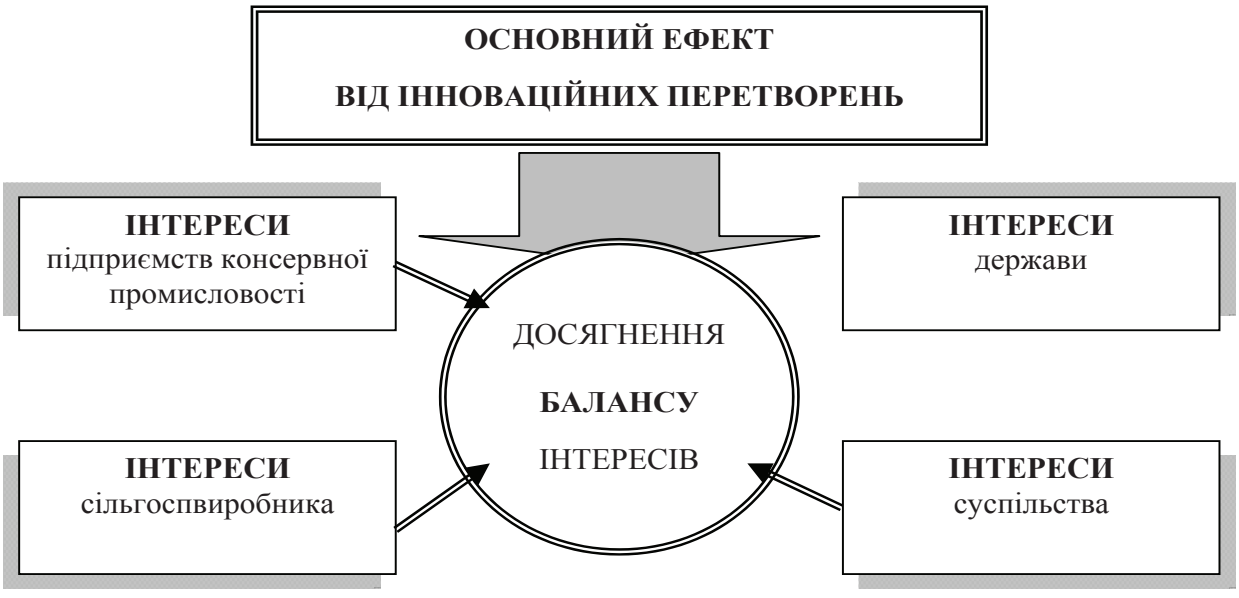

Рис. 1. Основний ефект інноваційних перетворень в консервній промисловості

Рис. 2. Схема залежності наявності інноваційної стратегії від інноваційних можливостей підприємства

забезпечення інноваційного процесу, професійний менеджмент).

5. Тісну взаємодію з науково-технічними організаціями (розробка та наукове обґрунтування нової технології, експериментальне підтвердження та інформаційне супроводження).

6. Наявність інвестора (фінансове забезпечення).

7. Державну підтримку (пільгове оподаткування та кредитування).

Для підприємств консервної промисловості пропонується здійснювати інноваційні перетворення за такими напрямками:

– технічне переоснащення виробничих цехів;

– запровадження інноваційних технологій переробки відходів та використання безвідходних технологій;

– запровадження випуску органічної продукції, отриманої за технологією сушіння та скорої заморозки.

На наш погляд, такий підхід надасть підприємствам цілий ряд якісних економічних ефектів, які класифіковано за такими видами:

– ефект від повного завантаження виробничих потужностей;

– ефект від використання ресурсозберігаючих технологій;

– ефект від розвитку інфраструктури підприємства;

– ефект від скорочення міжсезонного періоду;

– ефект від створення технологічних платформ;

– ефект від використання органічних сировинних ресурсів;

– ефект від монопольного випуску інноваційної органічної продукції.

Вважаємо, що вищевказані ефекти від впровадження інноваційних технологій мають такі класифікаційні ознаки:

– технічний ефект;

– маркетинговий ефект;

– економічний ефект;

– екологічний ефект;

– соціальний ефект.

Оцінку ефективності впровадження інновацій на підприємстві пропонуємо здійснювати за допомогою

рейтингової оцінки відповідно до запропонованого методичного підходу:

1. Ефект від інноваційних перетворень за кожною класифікаційною ознакою оцінюється за рівнем значущості (використовуємо п'ять класифікаційних ознак: технічний, маркетинговий, економічний, екологічний, соціальний ефект).

2. За кожним видом економічних ефектів (сім видів) розраховується ефект по сумі рейтингових оцінок в розрізі класифікаційних ознак.

3. Визначається загальний ефект по сумі рейтингових оцінок за всіма видами економічних ефектів.

4. Оцінюється рівень якісного загального ефекту від інноваційних перетворень залежно від значення загального ефекту (низький, середній, високий).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Запропонований методичний підхід до оцінки ефекту від впровадження інноваційних технологій забезпечує вирішення дуже важливої економічної задачі – забезпечення балансу інтересів сторін інноваційного процесу. До того ж, визначення оцінки рівня якісного загального ефекту від інноваційних перетворень є джерелом інформації для прийняття управлінських рішень щодо подальшого розвитку інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості, в т.ч. переробної плодово-овочевої галузі.

Вважаємо за доцільне, після проведення оцінки рівня інноваційного розвитку провести аудит інноваційного потенціалу, що дозволить оцінити вплив інноваційних перетворень на зростання техніко-технологічного, фінансово-економічного, ресурсного та інших видів інноваційного потенціалу. Розробка методичних підходів до проведення аудиторської перевірки за даним напрямком контролю обов'язково стане об'єктом подальшого наукового дослідження.

Література

1. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
2. Питер Ф. Друкер. Эффективное управление предприятием / Питер Ф. Друкер. – «Вильямс», 2008. – 224 с.
3. Коюда В. О., Лисенко Л. А. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності : монографія. – Х.: ФОП Павленко О.Г., ВД «ІНЖЕК». – 2010. – 224 с.
4. Мазейкіна О. О. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства [Текст] / О. О. Мазейкіна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2010. – Т.1. – С.213-217.
5. Сотнікова Ю. В. Економічна оцінка інноваційної діяльності підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Ю. В. Сотнікова. – Харків, 2007. – 22 с.
6. Покропивний С.Ф. Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності / С. Ф. Покропивний, А. П. Новак.– К. : КНЕУ, 1997. – 184 с.
7. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ХДУХТ, 2012. – 210 с.

Стаття надійшла 14.11.2014

Рецензент: *Немченко В.В., доктор економічних наук, професор,завідувач кафедри обліку та аудиту Одеської національної академії харчових технологій*

Иванченков В.С.
аспирант
E-mail: l.ivanchenkova@mail.ru
Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины
Французский бульвар, 29, г. Одесса, Украина, 65044

ЭФФЕКТ ОТ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Предлагается методический подход к оценке эффекта от внедрения инновационных технологий, который предусматривает баланс интересов всех субъектов инновационного процесса. Разработана матрица формирования инновационной стратегии в зависимости от инновационных возможностей предприятий консервной промышленности. Выделены направления инновационного развития производителей консервной продукции. Представлена классификация качественных эффектов от инновационных преобразований по видам и классификационным признакам. Определен методический подход к оценке эффекта от внедрения инновационных технологий с использованием рейтинговой оценки для консервных предприятий.

Ключевые слова: инновация, инновационные преобразования, инновационная деятельность, эффективность инновационной деятельности, инновационная стратегия, эффект от внедрения инновационных технологий.

Ivanchenkov V.S.
Postgraduate student
E-mail: l.ivanchenkova@mail.ru
Institute of Market Problems and Economic & Ecological Research
of National Academy of Sciences of Ukraine
Frantsuzskiy boulevard, 29, Odessa, Ukraine, 65044

THE EFFECT OF THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Abstract. Methodical approach estimates the effect of the introduction of innovative technologies, which provides a balance of interests of all actors in the innovation process. Develop a matrix forming innovative strategy based on the innovative capabilities of enterprises canning industry. Marked directions of innovative development of producers of canned products. The classification of the qualitative effects of innovation on the types and classifications. Methodical approach to assessing the effect of the introduction of innovative technologies, using the rating for the canneries.

Keywords: innovation, innovative transformation, efficiency innovation, innovation strategy, the effect of the introduction of innovative technologies.

References

1. Krasnokutska N. V. (2003). Innovatsiinyi menedzhment: navch. posibnyk. K.: KNEU, 504.
2. Pyter F. Druker. (2008). Effektyvnoe upravlenye predpryiatyem. «Vyliams», 224.
3. Koiuda V. O., Lysenko L. A. (2010). Innovatsiina diialnist pidpryiemstva ta otsinka yii efektyvnosti: monohrafiia. Kh.: FOP Pavlenko O.H., VD «INZhEK», 224.
4. Mazeikina O. O. (2010). Otsinka innovatsiinoho potentsialu pidpryiemstva. Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti : zbirnyk naukovykh prats. PDTU. – Mariupol, Vol.1, 213-217.
5. Sotnikova Yu. V. (2007). Ekonomichna otsinka innovatsiinoi diialnosti pidpryiemstva: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk: spets. 08.06.01 «Ekonomika, orhanizatsiia i upravlinnia pidpryiemstvamy», Kharkiv, 22.
6. Pokropyvnyi S. F., Novak A. P. (1997). Efektyvnist innovatsiino-investytsiinoi diialnosti. K.: KNEU, 184.
7. Chorna M. V., Hlukhova S. V. (2012). Otsinka efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti pidpryiemstv: monohrafiia, Kharkiv: KhDUKhT, 210.